

Reactie FBNed | Familiebedrijven Nederland op internetconsultatie
Wetsvoorstel aanpassing fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2025

Vraag 1

Heeft u aandachtspunten ten aanzien van het voorstel om de reikwijdte van de BOR en de DSR ab in beginsel te beperken tot aandelen met 5% belang in het geplaatste kapitaal?

Antwoord:

Om de continuïteit van familiebedrijven te waarborgen is het essentieel om te voorkomen dat het voortzetten van het familiebedrijf door de volgende generatie door fiscale regelgeving wordt gefrustreerd of zelfs onmogelijk gemaakt. In vrijwel alle Westerse landen in de wereld en in het bijzonder in de lidstaten van de EU is dit het geval. Mede ook om de ongelijkheid ten opzichte van beursgenoteerde en private equity bedrijven deels weg te nemen. In Nederland zijn hiervoor de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) en de doorschuifregeling (DSR) van kracht. Bij succesvolle en oer-Nederlandse bedrijven is zo de overdracht van het familiebedrijf van generatie op generatie mogelijk geweest en is het individuele belang van de verschillende familieleden verder verwaterd, waarbij de familie als geheel eigenaar blijft. Daarvoor is in Nederland gelukkig een goede regeling getroffen. Het aanmerkelijk belang regime (AB) is zodanig vorm gegeven dat onder voorwaarden de kleine aandelenbelangen ook kwalificeren als AB. De huidige DSR is daar ook op gebaseerd.

Nu wordt in de concept tekst van het wetsvoorstel echter bepaald dat aandelenbelangen van minder dan 5% niet meer kwalificeren voor de DSR.

De praktijk en diversiteit van familiebedrijven worden over het hoofd gezien. Gebaseerd op de cijfers van het CBS (2023) is onze inschatting dat er in Nederland duizenden familiebedrijven zijn die reeds individuele familie-aandeelhouders hebben met een belang kleiner dan 5% of dat binnen afzienbare tijd gaan krijgen. Er zijn ruim 27.000 familiebedrijven die meerdere eigenaren kennen naast de familie (bijvoorbeeld door werknemersparticipatie, een externe aandeelhouder). De familie heeft dan geen 100% belang meer waardoor er eerder individuele familie-aandeelhouders onder de 5% komen (CBS, 2023). Tenslotte zijn er ook familiebedrijven waar meerdere families gezamenlijk het volledige eigendom in handen hebben. Ook dan zijn er al snel meer individuele familieleden met belangen minder dan 5%.

Uiteindelijk zal elk familiebedrijf dat over meerdere generaties succesvol is, door dit voorstel geraakt worden en in de problemen komen maar ook verliezen in concurrentiekracht ten opzichte van buitenlandse ondernemingen, private equity bedrijven en beursgenoteerde

ondernemingen. Het zal onherroepelijk leiden tot een ongelijk speelveld. De doelstelling van de BOR is familiebedrijven in staat te stellen om van generatie op generatie te kunnen overdragen zodat ondernemingsvermogen zoveel mogelijk in het bedrijf kan blijven om daarmee te kunnen blijven investeren in groei, verduurzaming en innovatie. Hoe ouder een familiebedrijf wordt, hoe meer verwatering er is.

Het wetsvoorstel staat dus haaks op de doelstelling van de fiscale bedrijfsopvolgingsfaciliteiten als deze regeling niet meer toegepast kan worden naarmate een bedrijf beter in staat is om het vele generaties over te dragen. Om die reden is het belangrijk dat de wet zodanig wordt vormgegeven dat de doelstelling van BOR overeind blijft. Daarnaast dient de wet in overeenstemming te zijn met het gelijkheidsbeginsel en het anti discriminatie beginsel in de grondwet. Als verwatering door succesvolle overdrachten over vele generaties leidt tot uitsluiting dan druist dat in tegen grondwettelijke bepalingen.

De destructieve consequenties van het afschaffen van de DSR illustreren we met een voorbeeld.

Voorbeeld:

Een goed renderend bedrijf maakt gemiddeld 10% rendement over de totale waarde van de onderneming. Stel dat de onderneming jaarlijks 10% van de nettowinst (na VpB) uitkeert aan dividend.

Bij een jaarlijks uitbetaald dividend van 10% over de nettowinst van de onderneming in de huidige situatie (met gebruik van de BOR en de DSR) moet de aandeelhouder 7 jaar lang het volledige dividend gebruiken voor het betalen van schenk- of erfbelasting op het moment van de overdracht. Er is wel een rentedragende betalingsregeling die echter het totaal te betalen bedrag nog verder verhoogt. Er is dan geen inkomstenbelasting (IB) verschuldigd door toepassing van de DSR. Deze DSR is een belastingclaim die echter wel blijft bestaan en neemt ook lineair toe met de toename van de waardevermeerdering van het ondernemingsvermogen en wordt direct verschuldigd bij verkoop van de aandelen. De belastingdienst komt dus niets te kort, maar stelt de invordering uit tot het moment dat de aandeelhouder middels verkoop van de aandelen in staat is af te rekenen, zodat de continuïteit van het familiebedrijf niet onder druk komt te staan.

Als de DSR niet meer toegankelijk zal zijn voor de kleinere aandeelhouders, is bij dezelfde modelonderneming 54 jaar (in plaats van de huidige 7 jaar) nodig om uit het dividend de IB en erfbelasting te kunnen betalen.

Indien een jaarlijks dividend betaald zou worden van 30%, hetgeen de concurrentiepositie van veel bedrijven eerder in gevaar zou brengen en vaak niet eens mogelijk is, zou nog steeds 18 jaar nodig zijn om de IB en erfbelasting te kunnen voldoen. Hierbij wordt nog niet eens rekening gehouden met rente die jaarlijks betaald zou moeten worden. Het zal duidelijk zijn dat dit niet haalbaar is.

In de toelichting op het wetsvoorstel wordt aangegeven dat “Als de verkrijger de verschuldigde belasting niet zelf kan betalen, kan hij bijvoorbeeld externe financiering zoeken of een deel van het belang verkopen.” Juist in familiebedrijven is het meestal niet mogelijk om een (klein) aandeel te verkopen. Er is een aanbiedingsplicht aan de overige aandeelhouders. Vaak is daar in privé niet voldoende vermogen voorhanden omdat een opvolger gezien leeftijd en levensfase nog geen vermogen heeft kunnen opbouwen. Het financieren van een belastingschuld blijkt in de praktijk zeer moeilijk. De aanname dat een niet-ab houder makkelijk van zijn/haar aandelen af kan, is niet juist. Niet voor niets wordt het een illiquide aandeel genoemd. De onderneming wordt gedwongen bij te springen en houdt minder middelen over voor investeringen dan wel bouwt hogere schulden op. Meer waarschijnlijk is echter dat de gehele onderneming verkocht zal moeten worden aan private equity of buitenlandse ondernemingen, die uit zijn op kansrijke bedrijven maar heel anders opereren, andere doelstellingen hebben en die ook een andere band met werknemers, stad, regio en Nederland hebben.

Het concept wetsvoorstel is des te meer opmerkelijk omdat in “Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht” (CPB, 2022) nadrukkelijk is vermeld dat de doelmatigheid van de DSR niet is onderzocht: “De noodzakelijkheid en doelmatigheid van de doorschuifregelingen kunnen nu niet kwantitatief worden getoetst.” (pagina 3). Bovendien stelt het CPB: “De DSR zijn doelmatiger dan de BOR, doordat de belastingclaim bij de DSR wordt uitgesteld en deze bij de BOR wordt afgesteld.” (pagina 3).

Tenslotte verwijzen wij naar de reacties van onder meer NOB, SRA en RB die wijzen op inconsistenties in het wetsvoorstel die geen recht doen aan de praktijk en juist meer gelijke gevallen ongelijk behandelen.

Vraag 2

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde verkorting van de termijn van de voortzettingseis van vijf naar drie jaar?

Antwoord:

Dit voorstel is begrijpelijk vanuit de gedachte dat daarmee minder uitvoeringskosten gemoeid zullen zijn en de werkdruk op de Belastingdienst kan afnemen.

Vraag 3

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde versoepelingen ten aanzien van herstructurerings tijdens de periode van de bezits- en voortzettingseis?

Antwoord:

FBNed is verheugd met de opgenomen versoepelingen. Dit biedt meer ruimte voor herstructurerings in de bezits- en voortzettingstermijn. Niet alle knelpunten in de praktijk zijn hiermee echter opgelost. Bij de fusie van twee familiebedrijven of het aangaan van een joint venture gaat immers nog steeds een nieuwe bezitstermijn lopen of wordt niet voldaan aan de voortzettingstermijn. Dit is onbegrijpelijk omdat er in dat geval geen sprake is van een omzetting van beleggingsvermogen naar ondernemingsvermogen in de bezitstermijn of van de omzetting van ondernemingsvermogen naar beleggingsvermogen in de voortzettingstermijn. Er komt geen cash vrij om de verschuldigde belastingen te betalen. De ongewenste consequentie is dat het familiebedrijf dan vreemd vermogen moet aantrekken om aan deze belasting te voldoen. FBNed is dan ook van mening dat een verdere versoepeling binnen de voortzettingstermijn op zijn plaats zou zijn zodat de regeling beter voldoet aan de economische werkelijkheid waarin ondernemingen zich steeds sneller moeten aanpassen.

Vraag 4

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde maatregel om zogenoemde rollatorinvesteringen tegen te gaan?

Antwoord:

Wij steunen, zoals steeds aangegeven, maatregelen, zoals deze om eventueel oneigenlijk gebruik van de BOR tegen te gaan. Het voorstel voor een leeftijdsafhankelijke bezitstermijn kan er echter toe leiden dat de BOR ook niet meer kan worden toegepast op reguliere zakelijke investeringen gedurende de verlengde bezitstermijn. Dit kan niet de bedoeling zijn (zie hiervoor o.a. het commentaar van de NOB in deze).

Wij stellen echter voor om de maatregelen voor de rollatorinvesteringen en dubbel-BOR per amendement toe te voegen aan het bestaande wetsvoorstel of op een andere manier op te nemen in plaats van dit in het concept wetsvoorstel op te nemen.

Vraag 5

Heeft u aandachtspunten bij de voorgestelde maatregel om de zogenoemde dubbel-BOR tegen te gaan?

Antwoord:

Zie ons antwoord op vraag 4

Vraag 6

Heeft u aandachtspunten van wetstechnische aard bij de voorgestelde wetsaanpassingen?

Antwoord:

Wij verwijzen naar de opmerkingen van o.a. NOB en SRA.

Vraag 7

Heeft u nog andere aandachtspunten ten aanzien van het concept wetsvoorstel?

Antwoord:

Het wetsvoorstel gaat niet in op motie van het lid Stoffer c.s. (36418-90) Daardoor is niet duidelijk of en hoe de gevolgen van de wijzigingen worden bekeken en of er in de praktijk al sprake is van (nieuwe) problemen.

Ook staat in de memorie van toelichting een 'PM' bij meerdere onderdelen of het moet nog aangevuld worden (o.a. op pagina's 6,7,18,28,31 en 38). Daardoor is het niet goed mogelijk om een goede en volledige reactie te geven op dit wetsvoorstel.

Vorig jaar is door zowel de Tweede als de Eerste Kamer het wetsvoorstel Bedrijfsopvolgingsfaciliteiten 2024 en het amendement Van Dijk/Erkens aangenomen (36421-11). Voor familiebedrijven is het van cruciaal belang dat deze democratisch aangenomen voorstellen in stand blijven. Het nu ter consultatie voorgelegde wetsvoorstel mag dit niet ondergraven of (deels) teniet doen.

Het wetsvoorstel en het amendement zijn immers aangenomen om een eerdere weffout in de BOR te corrigeren en zo de BOR toegankelijk te maken voor alle 299.000 familiebedrijven in Nederland. Met dit concept wetsvoorstel zullen duizenden familiebedrijven die familieaandeelhouders onder de 5% bezitsgrens hebben eerder in de problemen komen omdat geen DSR meer van toepassing is.

Een belangrijk aandachtspunt is verder dat de toelichting en de concept wettekst niet goed op elkaar aansluiten met betrekking tot de kwantitatieve vereisten. Dit betreft de zogenoemde verwateringsregeling. In de inleiding staat “Het onderhavige wetsvoorstel bevat de aangekondigde maatregelen om de toegang tot de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting (BOR) en de doorschuifregelingen aanmerkelijk belang bij vererving of schenking in de inkomstenbelasting (DSR ab) te beperken tot gewone aandelen met een minimaal belang van 5% van het geplaatste kapitaal” Op pag. 5 staat vervolgens in de opsomming onder punt 7 het vervallen van de ondergrens van 0,25% in de verwateringsregeling genoemd. Punt 8 noemt de uitbreiding van de BOR tot kleine aandelenbelangen, mits de familieleden van de eerste familiale aandeelhouder een belang van ten minste 25% houdt. Vervolgens meldt pag. 11 “De voorgestelde aanpassing betekent dat de toegang tot de BOR en DSR ab wordt beperkt tot gewone (reguliere) aandelen met een belang van ten minste 5% van het totale geplaatste kapitaal.” De toelichting suggereert evenwel dat de verwateringsregeling vervalt, maar dit is op basis van de concept wettekst niet het geval. We begrijpen dat de staatssecretaris het wil beperken tot 5% maar we zijn van mening dat wat de BOR en de DSR betreft de verwateringsregeling die recent door de Eerste en Tweede Kamer is aangenomen intact blijft. Mede gericht op de rechtszekerheid voor ondernemingen is het niet gewenst hier aan te tornen.

Wij nodigen u graag uit voor nader overleg om de complicaties en de gevolgen van het wetsvoorstel door te nemen en alternatieven te bespreken. Dit kan mede aan de hand van concrete casussen (bezoeken aan familiebedrijven) te laten zien.

Albert Jan Thomassen,
Directeur FBNed | Familiebedrijven Nederland